

E helyütt röviden csak azt említem fel, hogy az 1897—1902. éveken belül az osztrák állami erdőkben 5.978,350 korona, az osztrák görög-keleti hitalapok erdőgazdaságában (Bukovinában) 4.928,440, összesen tehát 10.906,780 korona összeget fordítanak az állami és állami-lag kezelt erdők feltárására.

Hatalmas összeg ez, melynek erdőgazdasági következményei — mint azt a kezdetben jelzett felolvasásomban ismertettem — már is tapasztalhatók. A szállítás olcsóbbá tétele folytán befolyással lesznek azonban ezek az osztrák fakivitel mérvére is, a miért nem szorul további indokolásra, hogy közvetlenül érdeklik a magyar erdőgazdaságot is, melynek komoly fontolóra kell vennie, nincs-e idején, hogy erdeit hasonlóan felszerelje a gazdasági tökeletesbülés ez eszközeivel.

Érdemesnek látom ezért, hogy az osztrák állami és közalapítványi erdőket illető beruházásokkal, s az ezek alapján végzett munkálatokkal közelebbről külön czikkelyben is foglalkozzam.

## **Secessió az erdőgazdaságban.**

Irta : *Szentimrey Dániel*, kir. erdőfelügyelő.

Nem tudok más elnevezést adni annak a tulzottan liberalis motivumokkal ékeskedő erdőgazdasági képnek, melyet a Magyar Erdész f. é. 16. és 17. számában Erdőgazdasági üzemterveink és azok végrehajtása czimmal „E” jel alatt megjelent közlemény szerzője megrajzolt.

Elismeréssel adózik a czikk írója Bund Károly egyesületi titkárnak, mint olyannak, aki az E. L. julius havi számában közölt tanulmánya kapcsán a magyar erdészek közül elsőnek emel szót az erdőgazdasági szabadabb

szellem érdekében; velem azonban nincs megelégedve az én igen tisztelt szaktársam, mert üzemterveink felügyeleti rendszerét nem teljesen megszüntetni, hanem csak a kényszer-zubbonynak kibővítését, tatarozását s kényelmesebben elviselhetővé tételét óhajtom.

Bund Károly, az E. L. november havi füzetében megjelent reflexiójában, legnagyobb sajnálatának kifejezése mellett nem viszonzozhatta a hála érzetével ezt az elismerést; én azonban köszönettel fogadom a gáncsot, a mely engemet abba a táborba minősít, a hová valóssággal tartozom. Nem tartom ugyanis magamra nézve sértőnek, hogy a természet-ellenes ugrásoknak nem vagyok barátja és a viszonyokkal mindig számoló, gyakorlatban kiforrott nyugodt irányzatban látom az erdőgazdaság helyes fejlődésének biztosítékát.

A hasznos alkotásoknak az képezi kritériumát, hogy az élet követelményeiből fakadnak és alkotó elemeik a viszonyokban gyökereznek. Vajjon megvan-e ez a kelléke az „E“ jelű cikkben kifejtett erdőgazdasági salto mortalénak?

A választ a közlemény igen tisztelt írójára bízom.

De hát tulajdonképpen beszélhetünk-e mi a cikk-íróval egy kalap alatt?

Részemről erdőgazdasági üzemterveink némely hibáiról, hátrányos rendelkezéseiről s a végrehajtás mostani nehézségeiről szoltam néhány őszinte szót „E.“ által eléggé liberalisnak nem talált közleményemben, tisztán azzal a célzattal, hogy egy a követelményeknek teljesen megfelelő üzemrendezési eljárás és végrehajtási módszer szükségessége iránt a figyelmet felkeltsem, a gazdasági üzemtervek fogyatékos eredményeit valódi okaira adressáljam és rámutassak az állami erdőfelügyelet hiányos ellá-



tásának káros következményeire, mert köztudomásu dolog, hogy erdőségeink vidékenként változó és országos átlagban 34%-át képező magánerdők rohamosan pusztulnak.

Ezt a rekriminatiót, azt hiszem, senki nem veszi tőlem rossz néven, aki magyar és erdész: de a rendszer-felforgatási tendenciának még gondolatától is mindig távol állottam. „E.” azonban, amint Bund magát helyesen kifejezi, veszélyes radikalizmussal magát az erdőtörvényt akarja mostani alakjában a föld színéről elsöpörni, amelynek egyes rendelkezései a fejlődés természetes törvénye folytán a végrehajtásban most már talán kissé nehézkesek, de elvégre fogfájásáért még senkit sem bunkóztak le napjainkban.

Aziránt tehát „E.” nem nyerhet és most sem nyer tőlem felvilágosítást, hogy miként kellene az általa merőben megtámadott rendszerrel radikálisan szakítani. Azzal azonban röviden beszámolhatok, hogy mi az én saját véleményem üzemterveink kellékeire, jóváhagyására és végrehajtására nézve.

Pontos, részletes felmérésre szükségünk van; egy rendszeresen kezelt erdőbirtok, nagyobb kiterjedés mellett, üzemi tekintetből még a jelentéktelenebbeknek látszó tereprészletek ábrázolását sem nélkülözheti. Az ilyen felmérés nagyon megkönnyíti az állabfelvételt, melynél elégnek tarthatjuk a legidősebb korosztály részletes megbecslését, a fiatalabb állabok pedig helyesen meghatározott éveiknek, fanemüknek és elegyarányuknak egyszerű kitüntetésével — kerülve a nem szükséges minuciozításokat — s a talaj, fekvés stb. és kiterjedés adataival kerülnének a részletes állableírás kimutatásába. A többi adatoknak (fatömegkészlet, növekvés, stb.) a kimutatása ezeknél az állaboknál mellőzhető. A korosztály-táblázatnak s nagyobb

birtokoknál a területek termőhelyi osztályok szerint való egyszerűsített kimutatásának összeállítása után megállapíttatnának a vágástétek, megjelöltetnék a czélszerű vágássorrend s az adatok általános üzemterv alakjában is kimutathatók volnának, az I. fordaszak kivételével csupán a hozamterületek kitüntetésére szorítkozva. Ezt követné a részletes terveknek felállítása. Az erdőgazdasági üzemtervek készítése iránt kiadott 1880. évi 23374. sz. min. utasítás 4., 6., 7., 8., és 9. sz. táblázatainak kötelező kiállítása kisbirtokoknál egészen elesnék, nagybirtokoknál azonban a 4. sz. meg volna tartható.

Kimondandónak tartom azonban általános érvénnyel azt, hogy az üzemtervek az urbéri birtokrendezési, vagy tagosítási, telekkönyvi és kataszteri kivonatokkal, valamint az arról szóló jegyzőkönyvvvel, hogy a tervezettel az erdőbirtokos egyetért vagy az ellen minő észrevételei vannak, mindenkor fel legyenek szerelve; továbbá az erdőgazdaság főbb irányelveinek megállapítása végett a tervezet a kir. erdőfelügyelőséggel is *előzetesen* tárgyalandó. (Az 1898. évi XIX. t.-cz. 1. §-ának c), d) és g) pontjai alapján állami kezelésbe vett erdők és kopár területek rendszeres gazdasági üzemterveinek elkészítésénél az utóbb említett két kellék iránt a 10791/1900. sz. min. körrendelet intézkedik.)

Az általános erdőleírásnak a mostani érvényes kellékeken s azok keretében részletesen megokolt gazdasági elveken kívül a birtok állagára vonatkozó nyilvántartásokat is fel kellene ölelni s a kat. hrszámokat — legalább a tér-táblázatban — az osztagoknál is szívesen látnám.

Megszüntetendő volna az az anomalia, hogy az erdők telekkönyvi és üzemtervben tárgyalt területe között igen gyakran csak néhány tized, vagy a földmértan szabályai



szerint a területre arányosan elosztható néhány hold különbség van. Egyáltalán az üzemterv területi adatainak a telekkönyvvel — a hol t. i. az már hiteles felmérésen alapszik — mindig összhangban kellene állania. A ki nem egyenlíthető nagyobb eltérések az üzemtervben kellően megokoltatnának úgy, hogy teljesen tisztázva volna, miszerint a kevesebb, vagy véletlenül több terület hol, melyik kat. hrsz.-nál és miért fordul elő.

A 10—10, fokozatos felujításnál 20—20 éven belül a gazdaság természete és követelményei szerint szigorú tartamossággal vagy szünetelve megállapított rendes vágástétekkel és előhasználatokkal, sorrend tekintetében a birtokos illetőleg a kezelés szabadon rendelkezne, ha csak a birtokjogi viszonyok vagy más tekintetek a használatok szorosabb meghatározását nem követelik.

A 10—10, illetőleg 20—20 éves részletes használati terven belül a birtokos rendkívüli faszükségeit egy-egy vágástét erejéig az erdészeti bizottság engedélyezné; egy-egy vágástéten felül és a 10 illetve 20 éves hozamterületen kívül eső használatok engedélyezése továbbra is a minisztérium kizárólagos jogához tartoznék.

Mellékhasználatok és erdősítések ügyében teendő konkrét intézkedések egészen az erdészeti bizottság körébe utaltatnának.

Az üzemterveket a minisztérium, ellenben az üzemátvizsgálásokat és részletes terveket 10—10, illetőleg 20—20 évenként az erdészeti bizottság hagyná jóvá.

Az állami erdőfelügyelet szempontjából szükséges részletességgel pontosan vezetett nyilvántartások 10—10 évenként lezárt adatait az üzemátvizsgálásokban a mostani mintáknál sokkal egyszerűbb, áttekinthetőbb módon vélném kimutatni. A mostani üzemleszámolási eljárást őszintén

megvallva, szükséges felül körülményesnek és bonyodalmasnak tartom.

Kérnem kell az E. L.-ok igen tisztelt olvasóit, hogy a fentiekben röviden, csak vezérszavakban előadott nézetemet teljesen kiforrt, minden részletében szigoruan meghányt-vetett tervezetnek ne méltóztassanak tekinteni. Hevenyében eleget tettem annak, amire «E.» provokált.

Tudom, hogy különösen ő nem lesz velem megelegedve; de viszont én sem vagyok különben vele, mert az ő össze-vissza kaszabolási rendszere veszedelmes, átkos következményekhez vezet, melyeknek csak egyes pénzsóvár haszonélvezők táborában akadhatnak hívei.

Szegény utódok, nektek maradna az erdők gyomja, salakja. Ugy kell nektek: miért születtetek későn!

«E.» kigunyolja a középerdő iránti előszeretetemet. Bocsánat, először hallom, hogy az apró birtokoknál ez az üzemmód olyan rossz; magam egészen másként vagyok meggyőződve. Ugyan hogy alakít «E.» 5—10 k. hold kiterjedésű erdőbirtokon vegyes fanemekből több üzemosztályt úgy, hogy annak a szegény birtokosnak egy kevés tüzelője is legyen s szükség esetén egy-egy hidfát, haranglábat, a papjának kapufélfát s esetleg még fejfát, sirkeresztet is nyerhessen kegyelele jeléül a maga erdejéből?

Azt mondja «E.», hogy a kisbirtokosok szakértő vezetés nélkül is igen jól tudnák kezelni erdeiket. A választ megkapta reá Bund Károlynak említett cikkében. Én csak arra akarok megjegyzést tenni, hogy «E.» — állítása szerint — sohasem tapasztalta, hogy ha egy erdőbirtokos oly felhívással köteleztetik egyes területek kiültetésére, hogy a szükséges csemetéket itt meg itt ingyen átveheti, ne készséggel felelt volna meg kötelességének.



Boldog vidéken, angyali nép között szerencsés működni «E.», mert bizony jó magunknál gyakran megesik, hogy a már haza szállított csemetéket is elpusztulni hagyják embereink s nem igen fognak addig az ültetéshez, míg valaki a sarkukba nem áll. Ilyenfajta mulasztás itt közelebbről is büntető eljárás tárgyát képezte.

A közlemény reám nem vonatkozó részével alaposan elbánt Bund Károly. Hát bizony hiába olvassuk azt külön két részben avagy együtt, mégis csak arra az eredményre jutunk, hogy: *minél jobban vizsgálom, annál inkább csodálom.*

## A külföld erdőrendezési eljárásai.

Irta: Bund Károly.

Ámbár a hazai erdőgazdák nagy része az erdőtörvény életbe lépte óta igen sokat foglalkozott az erdők rendezésével, mégis aránylag igen kevés erre vonatkozó közleménnyel találkozunk szakirodalmunkban, jeléül annak, hogy maga a munka, amely többnyire sürgős volt, amnyira elfoglalta szakembereinket, hogy szerzett tapasztalatait ki-ki a maga munkakörében érvényesítette ugyan, de arra, hogy azokat szaktársaival is közölje, már nem került a sor. E lázas tevékenység közben nem kísérhettük figyelemmel azt sem, hogy a külföldön mily üzemrendezési eljárások honosak s hogy az erdőrendezés tudománya milyképen halad előre.

Azt hiszem tehát, hogy nem végzek fölösleges munkát s hogy nevezetesen kiválóan erdőrendezéssel foglalkozó kartársaim szíves figyelmére számíthatok, ha a külföld erdőrendezési eljárásai felett kissé részletesebb szemlét tartok, hogy azután később saját viszonyainkat taglalva, a hazai eljárást kritikailag méltassam. Különben már a külföldi módszerek tárgyalásánál sem térek ki a honi erdőrendezéssel való összehasonlítástól, ha erre alkalom nyílik.